

Editörden

Hasan Akbulut'un Sunuşu

sinecine'nin yeni sayısından merhaba.

sinecine'nin elinizdeki sayısı, 2010 yılında başladığı yayın hayatında dergimizin, önemli bir akademik boşluğu doldurduğunun da göstergesi olarak okunabilir. Özgün makaleleri, kitap tanıtımları, değini ve çeviri köşeleri ile yeni sayımız hacimli oldu. Türkiye'de sinema araştırmalarının etkin bir adresi olan dergimizin, uluslararası bir indeks tarafından izlenmeye alındığı haberini sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz. İnaniyoruz ki *sinecine*, sosyal bilimler, insan bilimleri ve sanat alanındaki saygın indekslerce taranan bir dergi olacak. Bu başarı için, *sinecine*'ye yazıları ile destek veren yazarlarımıza, bu yazıları titizlikle okuyup değerlendiren danışma kurulu üyelerimize teşekkür ediyoruz.

Bu sayımızda beş özgün makale, bir çeviri ve dört kitap tanıtımı ve bir değini yazısı yer alıyor. Sayımızı oluşturan yazılar, tıpkı makale çağrılarımızda belirttiğimiz gibi, sinemanın yalnızca filmsel metinlerden oluşmadığını, izleyici, endüstri, teknoloji ile ilişki içinde üretilen daha geniş bir olgu olduğunu ve tam da bu nedenle sosyal bilimler ve insan bilimleri içinde incelenmesi gerektiğini net biçimde ortaya koyuyor. Bu sayımızın kapağında yer alan *Vizontele Tuuba* (Yılmaz Erdoğan, 2004) filmine ait kare, *sinecine*'nin bu derdinin görsel karşılığı olarak da okunabilir. Hem *Vizontele* hem de *Vizontele Tuuba*, televizyon ve seyir deneyimi aracılığı ile geçmişle ve anımsama eylemiyle bağ kuruyor. Bu sayının yazıları ise, seyir deneyimini etraflıca tartışmaya açıyor.

Bu yazılardan ilki Fatma Türkkol'a ait, "Türkiye Kameralarıyla Kabul ve Ret: Mazlum Türk Kıbrıslı Türk" başlıklı makalesi. Türkkol, makalesinde, 1964-2009 yılları arasında dolaşıma giren beşi sinema filmi, beşi de televizyon dizisi toplam on yapıtı inceleyerek, bu filmlerde Kıbrıslı Türklerin, "mazlum soydaş"tan zaman içinde nankör ve çıkarlarına düşkün insanlara dönüştüğünü, Yunanistan ve tarihsel hatırlatmalarla yalnızca Türkiye'nin kayıplarına odaklanıldığının izlenebildiğini vurguluyor. Yazar, bu filmlerde, Kıbrıs'ın ve Kıbrıslı Türklerin değil, gerçekte Türkiyelilerin anlatıldığını belirtiyor.

Filmlerle başlayan yolculuğumuzda ikinci uğraşımız, izleyici deneyimleri. "Sinemada Sosyal Etkileşim Arayışları" başlıklı makalesinde Tonguç İbrahim Sezen, sinemada sosyal anlamda aktif (etkin) seyirci arayışındaki yaklaşımları tarihsel bir süreçte inceleyerek, günümüz medya ekolojisi içerisinde dijital teknoloji ve özellikle de sosyal medya uygulamaları ile desteklenen yapımları, geçmişteki benzer örneklerle karşılaştırıyor. Makale, sinemanın, değişen teknoloji ile ilişkisi ve medyada konumlanması itibarıyla dikkate değer bir çalışma. Yazar, günümüzde sinemanın ve dijital medyanın, kurmaca içerik ekseninde sosyal bir deneyim oluşturacak biçimde nasıl harmanlandığını anlatırken, etkileşimsel sinemanın

tarihçesini de aktarıyor. Sezen, bu süreçte sinema ve yeni medya alanının kesişmelerine işaret ediyor ve günümüz dünyasında sinemanın, film yapma ve izleme pratiklerinin değiştiğini vurguluyor.

Yerli filmlerde Kıbrıslıların gerçek seslerinin olmadığına benzer biçimde Özgür Avcı da “Demolition Movies: The Urban Poor on the Margins of Their Story” başlıklı makalesinde, 1970’li yıllarda yapılan gecekonduların gerçeğini konu edinen on beş filmde, gecekondulunun, olumsuz olarak tanımlandığını, “pragmatik” veya ideolojiden uzak biçimde resmedildiğini, bu temsilin ise, “kültürel elitlerin katkısıyla inşa edilmiş bir temsil olduğunu” iddia ediyor. Yazara göre “gecekonduların gerçeği ile ilgili olsa da, bu anlatıların merkezinde gecekondulu halk yoktur, zenginlerin otoritesi ile bu otoriteye meydan okuma arzusu arasındaki çatışma vardır”. Ancak gecekondulu halkın bu çatışmadan galip gelmesi için, bir kahramana gereksinimi vardır. Bu nedenle gecekondulu anlatıların, “gerçeklik hakkında üretilmiş sembolik inşalar ya da fanteziler” olduğunu belirten yazar, toplumsal düzenle bütünleşmeye karşı geldiği için bu anlatıların, karşı-hegemonik anlatılar olarak görülebileceğini söylemektedir. Gecekonduların temsili, dönemin toplumsal, politik ve ekonomik bağlamı içine okuyan Avcı, bu temsilin üretimindeki dinamiklerini makalesinde tartışmaya açıyor.

Selin Tüzün’ün, “Multipleks Sinema Salonları ve Türkiye Örneğinde Sinema Sektöründe Değişen Güç Dengeleri” başlıklı makalesi ise, film endüstrisindeki özgül bir duruma odaklanarak multipleks sinema salonlarının, kültürel bir pratik olarak sinemaya gitme davranışına olan etkisine odaklanıyor. Yazar Janet Harbord, Walter Benjamin, Miriam Hansen ve Anne Friedberg’in görüşleri eşliğinde, multiplekslerde sinemaya gitmenin tüketim kültürünün bir parçası haline geldiğini, artık sinemaya gitmenin, bireyin başka ihtiyaçlarını da karşıladığı genel ve melez bir etkinliğe, sinemanın eğlence parkına ve sinema deneyiminin de metalaştırılmış bir deneyime dönüştüğünü vurguluyor. Sanat filmlerinin ya da bağımsız filmlerin gösterildiği Emek ve Alkazar gibi sinema salonlarının kapandığı/kapatıldığı günümüzde Tüzün, yazısını, yeni medya araç ve ortamlarının, bağımsız yapımcı ve yönetmenlerin filmlerini izleyicilere ulaştırmasında ve gelir paylaşımında bir çıkış noktası olup olamayacağına ilişkin anlamlı bir soru ile bitiriyor.

Yeni sayımızdaki son makale ise, Yelda Başaran Usupbeyli’ye ait. “Çağdaş Fransız Kadın Sineması (Var Mıdır?)” başlıklı makalesinde Usupbeyli, çağdaş Fransız sineması içindeki kadın yönetmenleri, *auteur* kuramının ötesinde toplumsal cinsiyet eksikliğini bir yaklaşımla mercek altına alıyor. Yazar, “çağdaş Fransız kadın yönetmenlerin, kendilerini etiketleyip gettolaştırdığını düşünerek kadın yönetmen tanımlamasını reddetseler de, özgün bir kadın sineması ortaya koyduklarını, erkek meslektaşlarından görünür biçimde daha fazla geleneksel iktidar ve güç merkezlerinin dışında kalmış konu, karakter ve mekânlar üzerine çalışarak bir anlamda ‘öteki’nin sesi olup, belki de kendi öteki’liklerini onlar üzerinden anlattıklarını”, Catherine Breillat, Laurence Ferreira-Barbosa, Laetitia Mason, Sandrine Veysset gibi yönetmenler üzerinden göstermeye çalışıyor. Böylece Usupbeyli 1990’lı yıllardaki kadın yönetmenlerin filmlerinin, ana akım sinemadan farklı marjinal sinemayı çağrıştırdığını da kaydediyor.

Bu sayımızdaki çeviri yazı, “Sinema Araştırmalarının Özü ve Gelişimi” başlıklı çalışması ile film kuramları alanında yetkin bir isim olan Dudley Andrew’a ait. Dudley Andrew’un film çalışmalarının yönüne işaret eden bu önemli makalesinin Türkçeye kazandırılmasının oldukça önemli olduğunu düşünüyorum. Andrew, yazısında film çalışmalarının öncelikle günümüzdeki görünümünden başlar: Filmlerin üretilme ve izlenme mecralarının çeşitlenmesi, bir akademik alan olarak film çalışmaları alanını nasıl etkilemiştir? Sinema, ölüyor mu? Bu tür endişelerden hareketle alanın nasıl yapılandığını tartışıyor. Benzer bir yol gösterici tartışmanın, Türkiye’de film çalışmaları için de yapılmasının oldukça yararlı olacağını düşünüyorum. Günümüzde yaygın biçimde iletişim fakültelerinin “Radyo-Televizyon-Sinema” bölümleri içinde sıkıştırılmış olan sinema alanı, bir yandan da güzel sanatlar fakültelerinde “Sinema-TV” bölümlerinde konumlanmış durumda. Alanın üniversitelerde konumlanışındaki bu ayrım, kuram ve uygulama biçiminde basitleştirilen bir ayrıma işaret ediyor. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi’nde Film Tasarımı Bölümü; Maltepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema Bölümü ve İzmir Ekonomi Üniversitesi İletişim Fakültesi’ndeki Yeni Medya ve Sinema Bölümü, alandaki farklı yönelimler olarak görünmektedir. Andrew’un yazısını çekici kılan başka bir öge ise, yazarın Türkiye’deki özgün sinema deneyimini de tartışması. Andrew’ın bu yol gösterici ve doyurucu yazısını çeviren Sinem Aydın ve Damla Okay ile metni gözden geçiren yayın kurulu üyemiz Ahmet Gürata’ya çok teşekkür ediyoruz.

Değini köşesinde Nilay Erbalaban Gürbüz, “Yeraltı’nı Nietzsche’den Okumak” başlıklı çalışmasıyla Zeki Demirkubuz’un *Yeraltı* filmi mercak altına aldı. Sinem Aydın, Daniel Frampton’un *Filmozofi: Sinemayı Yepyeni Bir Tarzda Anlamak için Manifesto* başlıklı kitabı üzerine yazdı. Aslı Gön ise, Serazer Pakerman’ın *Film Dilinde Mahrem: Ulusötesi Sinemada Kadın ve Mekân Temsili*; aynı zamanda *sinecine*’nin uluslararası danışma kurulu üyesi olan Eylem Atakav’ın *Women and Turkish Cinema: Gender Politics, Cultural Identity and Representation* ile editörlüğünü Steven Allen ve Laura Hubner’in yaptığı *Framing Film: Cinema and The Visual Arts* adlı kitapları üzerine yazdı.

Bu dolu içeriğin hazırlanmasında emeği geçen editör yardımcım Bahar Şimşek’e, *sinecine*’yi yayına hazırlayan Ali Karadoğan’a, yayıncımız Emirali Türkmen’e ve elinizdeki sayının hazırlanmasında görüş ve önerilerine sıkça başvurduğumuz Prof. Dr. S. Ruken Öztürk’e, ayrıca yabancı dil editörlerimiz Finlay McQuade ve Lynne Giallombardo’ya çok teşekkür ediyoruz.

Son olarak bir düzelti ve özür notumuz var. Dergimizin önceki sayısında yayımladığımız Gamze Hakverdi’nin “Acının Ötekileri: Sing For Darfur” başlıklı makalesinin başında, 88. sayfada belirtilen “Metni taslak halindeyken okuyup önerilerde bulunan Dinçer Demirkent’e teşekkür borçluyum” dipnotu, dizgi hatası nedeniyle yanlışlıkla yer almıştır. Yazara ait olmayan bu dipnot için özür dileriz.

Güz sayısında buluşmak üzere, iyi okumalar dileriz.